

ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПРИРОДИ ПРИБУТКУ

Глибокі політичні та економічні зміни, що відбуваються в Україні, спрямовані на формування нової економічної системи на ринкових засадах. Першочергового значення за теперішніх умов набуває наукове управління прибутком підприємства на основі глибокого теоретичного аналізу вітчизняних досліджень і зарубіжного досвіду, а також вивчення змін, що відбуваються в торговельній в Україні. Торгівля безпосередньо відчуває на собі всю гостроту кризи в країні: нестабільність політичної ситуації, падіння обсягів виробництва, розгортання інфляційних процесів, зниження грошових доходів населення, підвищення цін тощо. Структурні зміни в галузі потребують обґрунтування нових підходів до вирішення проблеми підвищення ефективності господарювання.

Дослідження показують, що вченими розмежовуються поняття бухгалтерського і економічного прибутку. Так, К.Р. Макконел і С.Л. Брю відзначають, що бухгалтерський прибуток – це загальна виручка фірми за відрахуванням зовнішніх витрат, а економічний прибуток – це загальна виручка за відрахуванням всіх (внутрішніх і зовнішніх) витрат. Нормальний прибуток – це мінімальна плата, необхідна для того, щоб утримати підприємницький талант людини в межах даного підприємства. Для економіста прибуток означає сукупну виручку за відрахуванням всіх витрат, як минулих, так і виплат на інвестиції власників. Ідея прибутку в бухгалтерському обліку пов'язана тільки з отриманим результатом, проте в економічному змісті важливо і те, що буде отримано в майбутньому [8, с.346].

Прибуток, з бухгалтерської точки зору, це позитивний фінансовий результат підприємницької діяльності, який визначається на мікроекономічному рівні за звітний період, характеризується приростом власного капіталу за рахунок перевищення доходів над понесеними витратами,

порядок визнання яких законодавчо врегульований, науково обґрунтований або самостійно встановлений суб'єктом економічної діяльності.

Бухгалтерський прибуток є фактичним приростом власного капіталу протягом звітного періоду, що визначений за даними бухгалтерського обліку. Методика його розрахунку спрямована на те, щоб власники могли отримувати правдиву інформацію про прибуток, на частку якого вони мають право, а достовірність цієї інформації могли б підтвердити аудитори без ретельного вивчення всієї діяльності підприємства.

Як бачимо, існують різні підходи економістів до трактування поняття „прибуток підприємства”. Велика кількість визначень і підходів до дефініції суті фінансових результатів вимагає чіткого законодавчого формулювання та обґрунтування сутності вищезазначених категорій. Законодавство України, яке регулює господарську діяльність суб'єктів підприємництва і порядок організації бухгалтерського обліку і звітності, з одного боку, і систему оподаткування прибутку – з другого, під „прибутком” визначає два різних економічних явища. Прибуток у класичному розумінні – це різниця між ціною товару і витратами на виготовлення товару – його собівартістю. Саме таке розуміння прибутку закладене в усіх законодавчих актах України, крім законодавства про оподаткування прибутку. Натомість, відповідно до Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств”, прибутком вважається сума валових доходів, тобто доходів від усіх видів діяльності, скоригована певним чином для цілей оподаткування, зменшена на суму валових витрат підприємства і на вартість зносу (амортизації) основних і нематеріальних активів. Головна його особливість полягає в тому, що він безпосередньо не залежить від собівартості продукції, а становить різницю між виручкою від реалізації і витратами на виробництво цієї продукції. Прибуток як об'єкт оподаткування визначається за даними спеціального податкового обліку, який не збігається з бухгалтерським обліком прибутку. На наш погляд, таке визначення не характеризує повною мірою якість господарювання підприємства та не відображає суті прибутку.

В умовах ринкової економіки значення прибутку величезне. Тому, вирішення завдання щодо організації обліку та формування фінансових результатів, розподілу та використання прибутку для підприємств з різною формою власності є актуальною та загальною задачею на всіх рівнях ієрархії управління.

Література

1. Бабо А. Прибыль / Бабо А. ; [пер. с фр. Е. П. Островской]. – [4-е изд., испр.]. – М. : Группа «Прогресс» : Универс, 1993. – 175 с.
2. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 2007. – 768 с.
3. Бурденко И. М. Финансовое состояние предприятия: стратегия обеспечения устойчивости / И. М. Бурденко. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 608 с.
4. Валевиц Р П. Экономика торговой организации / Р. П. Валевиц, Г. А. Давидова. – Минск : Высшая школа, 2008. – 371 с.
5. Верхоглядова Н. І. Зміст та значення прибутку як головної рушійної сили ринкової економіки / Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна, В. П. Шило // Економічний простір. – 2008. – № 18. – С. 237–245.
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996-IX (із змінами і доповненнями) // search.ligazakon.ua.
7. Корінев В. Л. Обґрунтування прибутку підприємства з урахуванням рівня ціни на продукцію / В. Л. Корінев // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 3 (45). – С. 98–106.
8. Макконелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. – К., 1993. – 785с.
9. Хорнгрен Ч.Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / Ч.Т. Хорнгрен, Дж.Форстер: Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова. - М.: Финансы и статистика, 1995. - 416 с.